

Sygn. akt I ACa 1335/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Małgorzata Dzieciołowska (spr.)

Sędziowie: SA Małgorzata Stanek

SO del. Marta Witoszyńska

Protokolant: stażysta Agnieszka Kralczyńska

po rozpoznaniu w dniu 19 marca 2015 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **M. K.**

przeciwko **B. O.**

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 11 lipca 2014 r., sygn. akt I C 1646/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od M. K. na rzecz B. O. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

3. nakazuje wypłacić z sum Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz adwokata A. W. kwotę 3.321 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) złotych brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 lipca 2014 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił powództwo o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 200.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za czyn polegający na podaniu kroplówki w warunkach domowych, pozostawienie bez opieki skutkujące narażeniem utratą zdrowia, a nawet życia przez powoda i rozstrzygnął o kosztach postępowania (k 111).

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że podstawę prawną dochodzonego roszczenia stanowi art. 415 kc. Powód, działający przez profesjonalnego pełnomocnika, nie udowodnił w niniejszej sprawie zgodnie z art. 6 kc, że zachodzą przesłanki odpowiedzialności strony pozwanej na podstawie tego przepisu. Sąd okręgowy wskazał, że podobnego zdania były organy ścigania, które odmówiły wszczęcia dochodzenia w sprawie dotyczącej narażenia powoda w maju 2009 roku na utratę życia lub zdrowia, tj. o czyn z art. 162 § 1 kk - wobec braku danych dostatecznie uzasadniających popełnienie czynu. Przy braku wykazania spełnienia przesłanek z art. 415 kc, bezprzedmiotowe było, w jego ocenie, rozważanie okoliczności istotnych dla określenia zadośćuczynienia z art. 445 kc.

W dniu 29 maja 2009 roku nie doszło do wszycia esperalu powodowi. Potwierdziło ten fakt zaświadczenie, które powód przedstawił pozwanej. Na jego odwrocie była informacja o możliwości podania kroplówek. Pozwana (pielęgniarka) podłączyła powodowi w domu kroplówkę z glukozą w celu oczyszczenia jego organizmu z alkoholu. Powód podnosił, że zaaplikowanie mu kroplówki spowodowało schorzenia natury psychiatrycznej (depresja, nerwica, problemy ze snem). Wskazał, że korzystał z pomocy lekarza psychiatry w 2009 i 2010 roku. Z załączonej do akt dokumentacji medycznej nie wynika, na jakie schorzenia cierpi powód, ani co skutkowało powstaniem ewentualnych schorzeń. Nie stanowi ona potwierdzenia, że stwierdzone u powoda schorzenia są wynikiem zaaplikowania mu przez pozwaną kroplówek. Z dokumentacji medycznej wynika natomiast, że powód nadużywał alkoholu i leczył się psychiatrycznie w związku ze śmiercią żony.

Sąd pierwszej instancji dodał, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu. Postępowanie karne o czyn z art. 162 § 1 kk zostało zakończone. Organy ścigania odmówiły wszczęcia dochodzenia. Nie można mówić o popełnieniu przez pozwaną przestępstwa. Okres przedawnienia powinien więc wynosić 3 lata. Powód wniósł pozew w przedmiotowej sprawie 4 października 2013 roku, tj. po upływie 3 lat od podania mu przez pozwaną kroplówki, co przesądza o przekroczeniu terminu przedawnienia z art. 442¹ § 1 kc (k 112 do 116).

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi złożył powód, zaskarżając go w całości w oparciu o zarzuty:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia w postaci:

a) art. 227 kpc i art. 278 § 1 kpc w zw. z art. 328 § 2 kpc poprzez bezpodstawne nieprzeprowadzenie dowodów z pkt 6, 7, 8 zawartych w treści pisma procesowego pełnomocnika powoda datowanego na 5 lutego 2014 roku (opinie biegłych sądowych) oraz poczynienie przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych w sprawie w zakresie stanu zdrowia powoda i doznanych przez niego schorzeń, w sytuacji gdy dokonanie ustaleń w tym przedmiocie wymagało wiadomości specjalnych, a także poprzez bezzasadne zaniechanie zawarcia w treści uzasadnienia wyroku powodów powyższego procedowania.

b) art. 233 § 1 kpc poprzez dokonanie oceny materiału dowodowego w zakresie zeznań, pozwanej oraz świadków lekarza P. K. i K. K. sposób dowolny, tj: bez jego wszechstronnego rozważenia, a także z pominięciem zasad logicznego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a w związku z tym poczynienie przez sąd pierwszej instancji ustaleń było dokonane bezzasadnie i sposób nieuprawniony, w konsekwencji miało wpływ na treść orzeczenia wydanego w sprawie.

Apelujący na podstawie art. 368 § 1 pkt. 4 kpc zgłosił dowody, które nie zostały przeprowadzone w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji i wniósł o:

a) dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego lekarza chirurga, któremu po zapoznaniu się z dokumentacją medyczną znajdującą się w aktach sprawy i zbadaniu powoda, zlecić wydanie pisemnej opinii na okoliczność ustalenia czy podanie zestawu kroplówek niewiadomego pochodzenia w warunkach domowych M. K. przez pozwaną naraziło powoda na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, nadto ustalenie czy pozostawienie M. K. z podłączoną kroplówką w warunkach domowych, pod opieką i zaleceniem dokonywania zmian butelek kroplówki przez niepełnoletnią K. K. naraziło powoda na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu oraz ustalenie czy powód M. K. w wyniku podania mu przez pozwaną zestawu kroplówek niewiadomego pochodzenia w warunkach domowych poniósł uszczerbek na zdrowiu, a jeśli tak to w jakim rozmiarze oraz czy w związku z tym powód wymaga leczenia i jaki jest ewentualnie jego przewidywany koszt.

b) dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego lekarza psychiatry, któremu po zapoznaniu się z dokumentacją medyczną znajdującą się w aktach sprawy i zbadaniu powoda, zlecić wydanie pisemnej opinii na okoliczność ustalenia, czy podanie zestawu kroplówek niewiadomego pochodzenia w warunkach domowych w dniu 29 maja 2009 roku przez pozwaną, spowodowało u M. K. zaburzenia zdrowia psychicznego, nadto ustalenie

ewentualnego rozmiaru poniesionego uszczerbku na zdrowiu, czy w związku z tym powód wymaga leczenia i jaki jest jego przewidywany koszt.

c) dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego lekarza psychologa, któremu po zapoznaniu się z dokumentacją medyczną znajdującą się w aktach sprawy i zbadaniu powoda, zlecić wydanie pisemnej opinii na okoliczność ustalenia, czy podanie zestawu kroplówek niewiadomego pochodzenia w warunkach domowych w dniu 29 maja 2009 roku przez pozwaną, spowodowało u M. K. zaburzenia zdrowia psychicznego, nadto ustalenia ewentualnego rozmiaru poniesionego uszczerbku na zdrowiu, czy w związku z tym powód wymaga leczenia i jaki jest jego przewidywany koszt.

W konkluzji apelacji skarżący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonym zakresie poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 200.000 złotych oraz orzeczenie o kosztach procesu, w tym kosztach zastępstwa adwokackiego udzielonego z urzędu za obie instancje według norm przepisanych, ewentualnie ouchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji (k 121 do 129).

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie, dopuszczenie dowodu z dokumentów dołączonych do niej i o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego wg norm przepisanych (k 134 do 140).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Z ustanowionego w art. 378 § 1 kpc obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie do sformułowanych zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały rozważone przed wydaniem orzeczenia (tak też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2014 r., II CSK 478/13, LEX nr 1545029).

Skarżący nie kwestionuje w zarzutach apelacji oraz jej uzasadnieniu istnienia przesłanek dla uznania, że zgłoszone roszczenie jest przedawnione.

Podniesienie zarzutu przedawnienia nie zalicza się do twierdzeń faktycznych, lecz do twierdzeń o prawnym znaczeniu faktów, a to ze względu na zawarte w nim oświadczenie, znajdujące podstawę w art. 117 § 2 kc, które zmienia istniejący stan rzeczy w ten sposób, że dotychczasowy stosunek materialny pomiędzy stronami przekształca się w zobowiązanie naturalne. Zgłoszenie tego zarzutu jest możliwe na każdym etapie postępowania, przed jego prawomocnym zakończeniem (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2014 r., I CSK 737/13, LEX nr 1604623).

Za chwilę dowiedzenia się przez poszkodowanego o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia uznawany jest otrzymanie takich informacji, wyjaśnień czy danych, które pozwalają na przypisanie sprawstwa określonego podmiotowi.

Przepis art. 442¹kc przewiduje dłuższy termin przedawnienia roszczeń z deliktu, jeśli szkoda jest wynikiem zbrodni lub występku. W sytuacji, gdy w postępowaniu karnym nie stwierdzono popełnienia przestępstwa sąd cywilny jest uprawniony do dokonania samodzielnej, własnej oceny dotyczących istnienia podmiotowych i przedmiotowych znamion przestępstwa, wg zasad przewidzianych w prawie karnym. Należy do nich przede wszystkim bezprawność działania i wina sprawcy szkody (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2014 r., V CSK 370/13, LEX nr 1491334 oraz wyroki Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia: 11 czerwca 2014 r., I ACa 1555/13, LEX nr 1480477, 30 września 2014 r., III APa 17/14, LEX nr 1567018).

Nie oznacza to jednak, że strony postępowania są zwolnione od zgłaszania wniosków dowodowych i wykazywania okoliczności mogących mieć znaczenie dla przyjęcia czy określony czyn jest przestępstwem. Obowiązek taki obciąża

je na podstawie art. 6 kc oraz art. 232 zd. 1 kpc, podobnie jak i okoliczności pozwalających na nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia. Powód takich wniosków w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji nie zgłaszał. Nie powoływał się w istocie na ostatnim etapie postępowania przed Sądem Okręgowym w Łodzi (po prawomocnym zakończeniu postępowania karnego, k 108 do 109 postanowienie z dnia 20 lutego 2014 r. Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wydane w sprawie III Kp 472/13) oraz w toku postępowania apelacyjnego na twierdzenia, że zachowanie pozwanej stanowiło przestępstwo, które uzasadniałoby stosowanie dłuższego terminu przedawnienia przewidzianego w art. 442¹ § 2 kc, jak również w przypadku terminów z art. 442¹ § 1 i 3 kc nie wykazywał w sprawie okoliczności, które mogłyby skutkować rozważeniem art. 5 kc w stosunku do podniesionego terminu przedawnienia (tak m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2003 r., I CKN 204/01, LEX nr 78814).

Z zeznań świadka K. K. wynika, że mieszkali w czasie, gdy doszło do zdarzeń, na których opiera swoje roszczenie powód w mieszkaniu pozwanej. Ojciec nie pił, ale w dniu 29 maja 2009 r. nie doszło do wszycia esperalu z tego powodu, że nadużył alkoholu. Do „wszywki” doszło następnego dnia. Córka powoda chciała wezwać pogotowie po podłączeniu kroplówki, ale ojciec odmówił (k 96). Z relacji tej wynika, że powód nie tylko zgodził się na podłączenie kroplówki, ale nie widział potrzeby skorzystania z pomocy medycznej tego dnia. Pozwana nie tylko zadbała o to by powód doszedł do stanu trzeźwości, ale następnego dnia przyjechała po niego i zawiozła do lekarza. Świadek P. K. potwierdził, że wystawił złożone do akt zaświadczenie i wpisał w nim stężenie alkoholu. Wskazał, że kroplówki niewielkie można dostać w aptece. Leki uspokajające są jedynym ze składników odtruwania. Nie zanegował, że przepisał te leki. Podniósł też, że na ich działanie miał wpływ jedynie poziom alkoholu we krwi powoda (k 101).

Współ z tymi dowodami złożone do akt zaświadczenie lekarskie z dnia 29 maja 2009 r. (k 34 do 35, k 93 do 94) stanowi o dokonaniu prawidłowych ustaleń przez sąd pierwszej instancji. Okoliczności niewykonania zabiegu w dniu 29 maja 2009 r., nietrzeźwość powoda, wystawienie zaświadczenia, podłączenie kroplówki i udanie się następnego dnia ponownie do lekarza potwierdzają zeznania stron (k 101 do 102).

Nie zasługiwały zatem na aprobatę zastrzeżenia skarżącego. Postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone w sprawie prawidłowo. Ponowna analiza materiału dowodowego przeprowadzona przez sąd odwoławczy prowadzi do wniosków zbieżnych z wyprowadzonymi przez sąd pierwszej instancji. Nie można zgodzić się z apelującym, że doszło do naruszenia art. 233 § 1 kpc. Swobodna ocena zgromadzonego materiału dowodowego dokonana w sprawie uwzględnia zasady logiki i doświadczenia życiowego. Materiał dowodowy jest spójny. Dawał podstawę do dokonania ustaleń zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Ustalenia te były wystarczające dla oceny zasadności zgłoszonego przez pozwaną zarzutu przedawnienia.

Artykuł 162 § 1 kk określa ogólny typ przestępstwa nieudzielenia pomocy człowiekowi znajdującemu się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

Charakter koniecznej do wykonania obowiązku pomocy wyznacza konkretna sytuacja. Standard tej pomocy jest wyznaczony konkretnym położeniem, w jakim znalazł się człowiek wymagający pomocy, stanem wiedzy osoby zobowiązanej oraz środkami jakimi dysponuje zobowiązany do udzielenia pomocy. Ten standard powinien być określony dla danego wypadku. Zachowanie odbiegające in minus od tak wyznaczonego standardu oznaczać będzie brak udzielenia oczekiwanej pomocy i realizację tym samym typu czynu zabronionego określonego w art. 162 § 1 kk. Decydujące jest, że sprawca, widząc utrzymujące się lub nawet pogłębiające zagrożenie dla życia lub zdrowia człowieka, nie podejmuje wszelkich dostępnych środków mogących uchylić lub chociażby pomniejszyć wspomniane zagrożenia (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 września 2013 r., II AKa 271/13, LEX nr 1392056).

W sprawie powód nie wykazał wystąpienia okoliczności zagrożenia dla jego życia lub zdrowia w dniu 29 maja 2009 r. Jego zachowanie spowodowało konieczność podjęcia określonych działań. Powód w tym dniu miał 2,69 promila alkoholu we krwi. Było to zachowanie zawinione wyłącznie przez powoda. Ten stan legł u podstaw niepodjęcia przez lekarza zaplanowanych działań medycznych związanych ze stwierdzoną u powoda chorobą alkoholową. Podłączenie

kroplówki miało na celu polepszenie zdrowia powoda tak by było możliwe wszycie w dniu następnym esperalu przez lekarza. Zmierzało do ochrony jego zdrowia.

Znana była od początku osoba, która dokonała czynności podłączenia kroplówki. Zgoda powoda, czynne uczestnictwo w dokonywaniu tego zabiegu, w tym udanie się do lekarza, przedstawienie pozwanej zaświadczenia o możliwości podania kroplówki, uczestniczenie w zakupie wskazanych w zaświadczeniu środków przesądzają zarówno o braku podmiotowych i przedmiotowych znamionach czynu z art. 162 § 1 kk oraz okoliczności, które mogłyby być uwzględniane w stanie faktycznym sprawy na podstawie art. 5 kc przy przyjęciu przedawnienia zgłoszonego roszczenia z art. 442¹ § 1 i 3 kc.

W zakresie pominiętych przez sądy obu instancji dowodów, o których dopuszczenie wniesiono w apelacji należy podnieść, że zgłoszenie dowodów dotyczących ustalenia faktów niemających istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 kpc) należy uznać za działanie zmierzające jedynie do zwłoki postępowania. Skutkuje to możliwością pominięcia określonych dowodów, w tym dowodów z opinii biegłych na podstawie art. 217 § 2 kpc.

Przy niezakwestionowaniu określenia przez sąd pierwszej instancji terminu przedawnienia roszczenia oraz niepowoływaniu się przez skarżącego na okoliczności, które pozwoliłyby na jego nieuwzględnienie, nieprzeprowadzenie dowodów z opinii biegłych (k 50 do 51 i pkt III apelacji k 124 do 125) przez sąd pierwszej instancji należało uznać za zasadne, zwłaszcza wobec twierdzenia, że dowody te miały stanowić podstawę jedynie dla wykazania rozmiaru szkody a nie jej zaistnienia.

Podnieść należy również, że na rozprawie w dniu 4 lipca 2014 r. pełnomocnik stron po przesłuchaniu świadków zgłoszonych w sprawie nie poparł zgłoszonych wcześniej wniosków o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych (k 101 czas rozprawy 00:25:31). Nie zwrócił uwagi sądu na potrzebę rozstrzygnięcia tych wniosków także w swoim wystąpieniu po przesłuchaniu stron (k 103 czas 00:59:05).

Mając powyższe okoliczności na względzie, na podstawie art. 385 kpc, Sąd Apelacyjny orzekł ja w punkcie 1 sentencji.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono z mocy art. 98 § 1 i 3 kpc (punkt 2), natomiast o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym w oparciu o § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 i §§ 19 do 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 461).